Regulérne Výrazy*

Tomáš Tytykalo
Slovenská technická univerzita v Bratislave
Fakulta informatiky a informačných technológií
xtytykalo@stuba.sk

8. október 2023

Abstrakt

Článok sa zameriava na aplikáciu regulérnych výrazov v oblasti informatiky a textového spracovania. Regulérne výrazy poskytujú používateľsky jednoduchý a efektívny spôsob vyhľadávania a manipuláciu textových dát. Táto práca začína popisom základov regulérnych výrazov, vrátane ich syntaxe a operácií. Následne sa zameriavame na ich použitie v rôznych kontextoch, vrátane bežného využitia v praxi a teda aj v množstve bežne dostupných programov, alebo programovacích jazykoch. Predstavíme si v ktorých situáciách sa dajú efektívne a jednoducho aplikovať. Regulérne výrazy sú teda mocným nástrojom pre každého dobrého informatika, či programátora.

*Semestrálny projekt v predmete Metódy inžinierskej práce, ak. rok 2023/24, vedenie: Ing. Ivan Kapustík

Obsah

1 Úvod

Regulérne výrazy, taktiež známe ako RegEx, či RegExp (Regular Expression) sú populárne a husto podporované v programoch, kde majú zmysel. Ako napríklad textové editory.

Regulérne výrazy predstavujú jednoduchý a efektívny spôsob vyhladávania v textových reťazcoch. Ich aplikácia zahŕňa extrakcia informácií, overovanie užívateľského vstupu, alebo aj nahrádzanie textu.

Hlavné využitie má v programovacích a skriptovacích ako napríklad JavaScript, PHP, Python ale taktiež aj v kope iných typu C++, C#. Ich podporu nachádzame bežne v textových editoroch ako nástroj na vyhladávanie a nahrádzanie.

Prejdeme si ich zápis, funkcionalitu, využitie v programoch, a aj v programovacích jazykoch.

Výborný papier na túto tému je [2]. Obsahuje podobný obsah, ale s inými príkladmi a iným vysvetlením. V prípade zložitosti tohoto papiera alebo vzniknutých nejasností ho doporučujem skontrolovať.

2 Zápis regulérnych výrazov

Pre túto sekciu sme čerpali informácie z publikácie [1]. Je to podobný papier tejto sekcií s rozdielom že sa aj zaoberá linuxovým prostredím, ktorý sme mi nespomenuli. Taktiež papier [4] obsahuje podrobnejšie informácie ohľadom implementácie samotných regulérnych výrazov, ktorá tu tiež nie je spomenutá aby sme nekomplikovali jednoduchosť tohoto papiera.

2.1 Základné regulérne výrazy

Jednoduchý regulérny výraz môže vyzerať následovne:

```
/Auto/g
```

Tento výraz nájde všetky prípady 'Auto' v celom textovom reťazci. Poďme si ich ale rozobrať trošku hlbšie. Všetko medzi dvoma // je formát vyhľadávania, teda to čo nás teraz zaujíma. Všetko vonku // je modifikátor, k týmto sa dostaneme neskôr.

2.1.1 Rozsah

Výrazy typu hladania jedného reťazca sú pomerne jednoduché. Napíšeme iba vyhľadávaný reťazec, tak ako v predošlom príklade.

```
Výraz: /Auto/g
Vyberie: Auto
```

Výraz nám teda nájde všetky 'Auto' v texte, ale čo keď chceme aj äuto"s malým písmenkom na začiatku? V tomto prípade prichádza prvý koncept menom *rozsah*. Zapisuje sa do hranatých zátvoriek. Rozsahy môžeme aj negovať pomocou operátora ^, aby sme vybrali všetky znaky okrem tých v rozsahu.

```
Výraz: /[aA]uto/g
Vyberie: auto Auto
```

Operátor	Popis
+	musí byť aspoň raz, ale môže viac krát
?	môže a nemusí tam byť
*	môže byť 0-krát alebo viac krát
{min, max}	vyskytuje sa aspoň min-krát a najviac max-krát

Tabuľka 1: RegEx Kvantifikátory

Teraz náš výraz vyberie 'auto' aj 'Auto' z textu, lebo sme v rozsahu pre prvé písmenko špecifikovaly *malé* a aj *veľké* a. Ak by sme chceli vybrať všelijaké veľké a malé písmenko, tak rozsah zapíšeme s '-' ako interval.

```
Výraz:  /[a-zA-z]uto/g
Vyberie:  auto Auto xuto puto
```

Tento výraz vyberie všetky prípady, kde je ľubovolné písmenko a za ním 'uto'.

```
Výraz:  /[^a-zA-z]uto/g
Vyberie:  0uto 1uto $uto !uto
```

Výraz vyberie reťazce s lubovoľným znakon okrem písmen a s 'uto'.

2.1.2 Kvantifikátory

Začneme opäť s jednoduchím výrazom pre 'Auto'.

```
Výraz: /Auto/g
Vyberie: Auto
```

Ako by sme vybrali opakujúce sa znaky, alebo písmena, ktoré tam môže a nemusia byť? Máme na to následujúci špeciálne znaky určené pre kvantifikáciu. Tieto operátory sa aplikujú na jednotlivé znaky, ale môžu aj na rozsahy a skupiny.

- ```
  Výraz: /A+uto/g
  Vyberie: AAuto Auto AAAAAAAAAAuto
  ```
- ```
  Výraz: /A?uto/g
  Vyberie: Auto uto
  ```
- ```
  Výraz: /A*uto/g
  Vyberie: AAuto Auto AAAAAAAAAAuto uto
  ```
- ```
  Výraz: /[Aa]{3,3}uto/g
  Vyberie: AAAuto AAauto Aaauto aaauto
  ```

2.2 Špeciálne znaky a skupiny znakov

```
Výraz: /Auto/g
Vyberie: Auto
```

Dokážeme už vybrať všetky vopred známe znaky a prípadne ich opakovanie. A čo keď nevieme aký znak bude prvý? Alebo ak sa nám nechce vypisovať každé písmenko abecedy a všetky známe znaky. Našťastie nemusíme, tvorcovia regulérnych výrazov na to mysleli. Medzi takéto špeciálne znaky a skupiny znakov patrí.

Znak / Znaková skupina	Slovný popis	Rozsah
.	lubovolný znak okrem nového riadku '\n'	
^	začiatok reťazca	
$	koniec reťazca	
\s	všetky 'whitespace' znaky	[\f\n\r \v]
\S	všetko okrem 'whitespace' znakov	[^ \f\n\r\t\v]
\w	všetky znaky slov	[a-zA-Z0-9_]
\W	všetko okrem znakov slov	[^a-zA-Z0-9_]
\d	všetky číslice	[0-9]
\D	všetko okrem číslic	[Ô-9]

Tabuľka 2: Špeciálne znaky a znakové skupiny

Tabuľka 3: RegEx Skupiny

Zápis	Popis
(x)	Zachytávacia skupina
(?Názov_Skupinyx)	Pomenovaná skupina
(?:x)	Skupina ktorú nezachytávame
(?=x)	Skupina, ktorá ak nie je za výrazom, tak záznam vynechávame
(?!x)	Skupina, ktorá ak je za výrazyom, tak záznam vynechávame
(?=x)	Skupina, ktorá ak nie je pred výrazom, tak záznam vynechávame
(?!x)	Skupina, ktorá ak je za výrazyom, tak záznam vynechávame

2.2.1 Skupiny

Skupiny slúžia na segmentáciu nášho vyhladávania alebo pridávania podmienok. Tieto skupiny sú nápomocné pri programovaní, kde môžeme k jednotlivým skupinám pristupovať podľa pomenovania. Taktiež ich môžeme použiť na nájdenie reťazca, ktorý nechceme vo finále vybrať ako napríklad pri práci s CSV (Comma Seperated Values) súbormi, kde jednotlivé záznamy sú zakončené čiarkou, ale nechceme vybrať čiarku.

```
Vstup:   Name,Email,Phone Number,Address
Výraz: /[^,\n]+(?=[,\n]?)/g
Vyberie: 'Name', 'Email', 'Phone Number', 'Address'
```

Tento výraz vyberá záznamy z CSV zoznamu hodnôt a teda vyberá všetko pokiaľ nenájde čiarku, alebo nový riadok. Je možné tento výraz vylepšiť aby ignoroval medzeri na začiatku zápisu, alebo aby mohla byť čiarka v zázname, ale to necháme ako príklad čitateľovi.

Skupinu dokážeme nastaviť tak, aby sme ju nezahŕňali do výsledkov. Taktiež ich dokážeme použiť ako podmienku a vyhodnotiť podľa toho či náš reťazec uložiť, alebo preskočil.

```
Výraz: /[Aa]{3,3}uto/g
Vyberie: AAAuto AAauto Aaauto aaauto
```

2.3 Nahrádzanie

Prebieha s pomocou nástrojov alebo programovacieho jazyku. Doteraz sme iba vyhľadávali skupiny reťazcov, teraz môžeme do programu zadať náš regulérny výraz a dosadzovací text. Program každú nájdenú skupinu nahradí za náš text a namiesto toho aby nám vrátil všetky nájdené skupiny, tak nám dá nový text po dosadení.

```
Vstup: 'I love cats, do you love cats as well?'
Výraz: /cats/g
Dosadzovací text:  dogs
Výsledok: 'I love dogs, do you love dogs as well?'
```

2.4 Modifikátory

Doposial sme menili výraz medzi //, ale konečne sa dostávame mimo lomítka. Tieto modifikátory dávajú informáciu programu vyhodnocujúcemu nášho regulérneho výrazu extra informácie. Taktiež sa nazývajú vlajky a môžu ich byť vybraných viacero.

```
Výraz: /auto/gi
Vyberie: Auto auto AUto aUto
```

Možnosť	**Popis**	**Znak**
global	vyhľadáva všetky zhody namiesto iba prvej	g
case insensitive	nerozlišuje medzi veľkými a malými písmenkami	i
multiline	znak ^ a $ ukazujú na začiatok a koniec riadka	m
single line	znak . bude vyberať aj nový riadok '\n'	s
unicode	pridáva možnosť používať	u
sticky	vyraz začne vyhľadávať na konci minulého vyhľadávania	y

Tabuľka 4: RegEx modifikátory

3 Aplikácia

Posnažíme sa vylistovať niekoľko populárnych programov, ktoré pravdepodobne už poznáte a kde môžete uplatniť svoje nadobudnuté vedomosti.

Taktiež aj zopár bežne používaných programovacích jazykoch, ktoré majú podporu pre regulérne výrazy a ukážeme si príklad využiťia v programovaciom jazyku python.

3.1 Textové editory

Použitie regulérnych výrazov je veľmi situačné pri bežnej práci s textovými editormi, ale občas sa stane že potrebujeme niečo premenovať, alebo vyhladať konkrétny reťazec a naše bežné vyhladávanie s konštatným textom nestačí.

V týchto prípadoch môžeme využiť regulérne výrazy, vďaka ich užitočnosti sú pomerne často podporované.

Vylistujeme si zopár textových editorov čo podporujú ich funkcionalitu a aj úroveň podpory.

1. Microsoft Visual Studio Code
    - Populárny textový editor s kompatibilitou pre väčšinu súborových formáto
    - Podporuje používanie regulérnych výrazov pri vyhľadávaní textu a nahrádzaní textu
2. MikText - TeXworks
    - Integrované prostredie pre prácu s LaTeX dokumentami
    - Podporuje používanie regulérnych výrazov pri vyhľadávaní textu a nahrádzaní textu
    - Vrati celé riadky namiesto skupín
3. Microsoft Visual Studio
    - Integrované vývojové prostriedie pre programovanie v množstve programovacích jazykoch
    - Podporuje používanie regulérnych výrazov pri vyhľadávaní textu a nahrádzaní textu

3.2 Programovacie jazyky

V prípade skriptovacieho jazyka Perl si môžete prečítať papier [5] v ktorom autor predstavuje skriptovací jazyk Perl a taktiež obsahuje sekciu pre regulérne výrazy.

Okram skriptovacieho jazyka Perl, regulérne výrazy podpurujú aj následovné jazyky a pravdepodobne aj všetky jazyky, ktoré sa dnes bežne používajú v priemysle.

1. Javascript
    - Skriptovací jazyk s hlavným účelom pre webové stránky
    - Obsahuje podporu pre takmer všetky funkcie regulérnych výrazov
    - Funkcionalita môže závisieť od prehliadača v ktorom daný skript beží
2. Python
    - Populárny skriptovací jazyk vhodný pre programy ktoré sú časovo nekritické
    - Jednoduchý pre začiatočníkov
    - Knižnica 're' poskytuje funkcionalitu regulérnych výrazov
3. C++
    - Jazyk používaný v priemysle pre aplikácie, kde výkon je nutnosť
    - Štandarná knižnica poskytuje implementáciu regulérnych výraz
    - Definície funkcií sa nachádzajú v hlavičkovom súbore 'regex'

3.3 Príklady použitia

3.3.1 Validácia vstupu používateľa

Nápad je pomerne jednoduchý. Napíšeme výraz, ktorý následne aplikujeme na používateľov vstup. Ak nám vráti zhodu a tá zhoda je celý vstup, tak potom je vstup platný, inak je vstup nevhodný.

Platný email

```
Vstup: 'vsprintf@comcast.net' 'crobles@gmail.com' 'skola@is.stuba.sk' 'test@.com' 'st
Výraz: /^\w+@\w+[\w.]+$/gm
Vyberie: 'vsprintf@comcast.net' 'crobles@gmail.com' 'skola@is.stuba.sk'
```

Telefónne číslo Kontroluje iba bežné čísla, čiže 112 a iné špeciálne telefónne čísla vyradí.

```
Vstup: '+421940264961' '+421908127668' '0950279858' '0911538050' '0911 538 050' '+420
Výraz: /(?:\+\d{3,3}|0)(?: )?\d{3,3}(?: )?\d{3,3}(?: )?\d{3,3}/gm
Vyberie: '+421940264961' '+421908127668' '0950279858' '0911538050' '0911 538 050' '+4
```

3.3.2 Načítavanie údajov z dátového súboru

Máme JSON súbor, v ktorom sú údaje z vozidiel MHD v Bratislave. Drží informácie ako identifikátor vozidla, liknu obsluhy, GPS pozíciu a čas aktualizácie záznamu deného vozidla.

Chceme tieto údaje spracovať programovo a teda ich najprv musíme načítať. Keďže máme zoznam vozidiel, inými slovami pole a údaje sú pomenované, tak nám regulérne výrazy podstatne uľahčia život.

Nadovšetko musím dať na vedomie. Tento spôsob je pomalý a existujú lepšie spôsoby ako pracovať s JSON formátom a teda toto je iba príklad využitia.

```
Vstup:
[
  {
    "vehicleNumber": 1021,
    "lineNumber": 53,
    "gpsLatitude": 48.177199,
    "gpsLongitude": 17.166676,
    "lastModified": "2023-09-22T16:40:23.1371261+02:00"
  },
  {
    "vehicleNumber": 2339,
    "lineNumber": 95,
    "gpsLatitude": 48.190326,
    "gpsLongitude": 17.134353,
    "lastModified": "2022-12-22T10:34:01.96552"
  },
  {
    "vehicleNumber": 7406,
    "lineNumber": 4,
    "gpsLatitude": 48.142004,
    "gpsLongitude": 17.089938,
```

```
    "lastModified": "2023-09-22T16:40:22.8595525+02:00"
  }
]
Výraz: /(?<="vehicleNumber": )\d+/g
Výstup: ’1021’ ’2339’ ’7406’
```

V programovacom jazyku python by to vyzeralo následovne.

```
import re

vstup = """
[
  {
    "vehicleNumber": 1021,
    "lineNumber": 53,
    "gpsLatitude": 48.177199,
    "gpsLongitude": 17.166676,
    "lastModified": "2023-09-22T16:40:23.1371261+02:00"
  },
  {
    "vehicleNumber": 2339,
    "lineNumber": 95,
    "gpsLatitude": 48.190326,
    "gpsLongitude": 17.134353,
    "lastModified": "2022-12-22T10:34:01.96552"
  },
  {
    "vehicleNumber": 7406,
    "lineNumber": 4,
    "gpsLatitude": 48.142004,
    "gpsLongitude": 17.089938,
    "lastModified": "2023-09-22T16:40:22.8595525+02:00"
  }
]"""

regulerny_vyraz = re.compile(’(?<="vehicleNumber": )\d+’)
vystup = re.findall(regulerny_vyraz, vstup)

print(vystup) # [’1021’, ’2339’, ’7406’]
```

4 Záver

V tomto článku sme si prešli prakticou časťou regulérnych výrazov a nie teóriou ako sú implementované. Prešli sme ich zápis, teda syntax a význam špeciálných znakov. Ukázali si pár ukážkových príkladov na pochopenie a vylistovali aj niekoľko prípadov, kde by sa dali využiť. Pevne verím že sme sa spoločne oboznámili s touto témou a dobre nám poslúži do budúcna pri práci ako informatici.

V prípade nenaplnenej túžby pochopenia implementácie, či záujmu ako to môže fungovať, doporučujem papier [3] v ktorom autor má jasný diagram a popis fungovania regulérnych výrazov.

Literatúra

[1] Regular expression 1) regular expression basics.

[2] Sanjiv K. Bhatia. Regular expressions.

[3] Regular Expression. Regular expressions. 1995.

[4] Bjørn Bugge Grathwohl, Ulrik Terp Rasmussen, Fritz Henglein, T Jk, T Jk, T Jak a, T Jeek, T Jek, T Jek, T Je, Ek T Jek, and T Jek. Regular expression usage.

[5] Bioperl I, Jason Stajich, Perl Intro, Other General Perl Modules, Perl Bioinformatics, Perl Intro Slide, and Perl Intro. Regular expressions. 2011.